

УДК 594.1 (477.42)

БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ДВОСТУЛКОВИХ МОЛЮСКІВ РОДИНИ ПЕРЛІВНИЦЕВІ (MOLLUSCA: BIVALVIA) ВОДОЙМ ТА ВОДОТОКІВ БАСЕЙНУ ТЕТЕРЕВА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Л.М. Шевчук, Л.В. Билина, Д.В. Бітнер

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Однією із головних річок Житомирської області є Тетерів – права притока Дніпра. Як будь-яка водойма, Тетерів дає воду не лише людям, а й тваринам, що мешкають у лісах, інших біотопах на її берегах. Гідробіоти, що оселяються у річці, є частиною харчових ланцюгів тварин, птахів. Звичайними мешканцями прісних водойм вважаються молюски родини перлівницевих (Mollusca, Bivalvia). Вони є активними фільтраторами, тому формують якість води у місці свого існування. Від їх наявності у водоймі також залежить, чи зможуть тут існувати риби, амфібії інші тварини, рослини, які також входять до харчових ланцюгів наземних тварин.

У фауні водойм та водотоків басейну Тетерева перлівницеві представлені шістьма аборигенними видами: *Unio pictorum* Linnaeus, 1758, *U. tumidus* Philipsson, 1788, *U. crassus* Philipsson, 1788, *Anodonta anatina* Linnaeus, 1758, *A. cygnea* Linnaeus, 1758 та *P. complanata* Rossmassler, 1835. Ці ж аборигенні види характерні і для інших гідроценозів України.

У водоймах та водотоках Тетерева у межах Житомирської області нами виявлено перлівницевих у 25 із 33 пунктів дослідження, тобто частота їх трапляння становить 76%. Загалом за літературними даними [1] частота трапляння цих тварин у водоймах та водотоках України становить 52%, тобто у зазначеному регіоні дослідження ця величина є дещо вищою від загальної по Україні, що може свідчити загалом про більш сприятливий екологічний стан водойм та водотоків цього регіону аніж інших в Україні. Стан води у пунктах, де перлівницевих не виявлено (їх 8) може бути оцінено як поганий і дуже поганий. Серед цих пунктів чотири розташовано в межах м. Житомира та його околиць (р. Тетерів гідропарк та Станишівка, р. Путятинка, р. Крошенка). Факт відсутності молюсків саме у двох малих річках міста свідчить про їх незадовільний стан внаслідок скидання сміття та неочищених стоків мешканцями приватного сектора, відпочиваючими. А саме ці річки потім впадають у Тетерів – головну водну артерію області. Також не виявлено перлівницевих у Тетереві в Чуднові та Коростишеві, в малій річці Очеретянка у Черняхіві та у Гуйві в селі Іванків Андрушівського району. На нашу думку причини відсутності молюсків скоріш за все такі ж самі.

Отже, частота трапляння перлівницевих у басейні Тетерева в межах Житомирської області становить 76%. Стан води у пунктах, де перлівницевих не виявлено (їх 8) може бути оцінено як поганий і дуже поганий. Серед цих пунктів чотири розташовано в межах м. Житомира та його околиць.

Літературні джерела:

1. Янович Л. М. Перлівницеві UNIONIDAE Rafinesque, 1820 (BIVALVIA) в сучасних екологічних умовах України (стан популяцій, особливості статевої структури і розмноження, біоценотичні зв'язки та фауна: дис. ... доктора біологічних наук: 03.00.08 / Янович Лариса Миколаївна. Захищена 8.10.2013; затв. 17.01.2014. Київ, 2013. 389 с.